

PRAWO KONSTYTUCYJNE

SEMESTR ZIMOWY 2016/2017

mgr Anna Kuchciak

Art. 92 ust. 1 Konstytucji RP

Rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, **na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania**. Upoważnienie powinno określać **organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu**.

SZCZEGÓŁOWE UPOWAŻNIENIE USTAWOWE
(podmiotowo, przedmiotowo, treściowo)

organ właściwy do wydania rozporządzenia

zakres spraw przekazanych do uregulowania

wytyczne
np. wyrok TK z 26 października 1999 r., sygn. akt K 12/99, wyrok TK z 9 listopada 1999 r., sygn. akt K 28/98; wyrok TK z 14 grudnia 1999r., sygn. akt K 10/99.

U S T A W A
SZCZEGÓŁOWE UPOWAŻNIENIE USTAWOWE

(AKT PODUSTAWOWY)

ROZPORZĄDZENIE

- akt wykonawczy do ustawy
- źródło powszechnie obowiązującego prawa

Art. 92 ust. 2

Organ upoważniony do wydania rozporządzenia **nie może przekazać swoich kompetencji, o których mowa w ust. 1, innemu organowi**.

ZAKAZ SUBDELEGACJI

wyrok TK z 15 listopada 1999r., sygn. akt U 8/98

zob. także:
wyrok TK z 28 czerwca 2000r., sygn. K 25/99

KATALOG PODMIOTÓW UPRAWNIONYCH DO WYDAWANIA ROZPORZĄDZEŃ:

(zamknięty katalog)

- **Prezydent RP** - art. 142 ust. 1 Konstytucji RP (zob. także art. 144 ust. 2 Konstytucji RP),
- **Rada Ministrów** - art. 146 ust. 4 pkt 2 Konstytucji RP,
- **Prezes Rady Ministrów** - art. 148 pkt 3 Konstytucji RP),
- **ministrowie kierujący określonymi działami administracji rządowej** - art. 149 ust. 2 Konstytucji RP (! art. 149 ust. 2 zd. 2 Konstytucji RP - *Rada Ministrów, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może uchylić rozporządzenie lub zarządzenie ministra.*!),
- **przewodniczący komitetów określonych w ustawach** - art. 149 ust. 3 Konstytucji RP,
- **Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji** - art. 213 ust. 2 Konstytucji RP.

AKTY PRAWA MIEJSCOWEGO

Art. 94 Konstytucji RP

Organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej, na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, ustanawiają akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze działania tych organów. Zasady i tryb wydawania aktów prawa miejscowego określa ustawa.

np. postanowienie TK z 6 października 2004 r., sygn. akt SK 42/02

Art. 87 ust. 2 Konstytucji RP

Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.

Art. 184 Konstytucji RP

Naczelnny Sąd Administracyjny oraz inne sądy administracyjne sprawują, w zakresie określonym w ustawie, kontrolę działalności administracji publicznej. Kontrola ta obejmuje również orzekanie o zgodności z ustawami uchwał organów samorządu terytorialnego i aktów normatywnych terenowych organów administracji rządowej.

art. 169 ust. 1 Konstytucji RP

Jednostki samorządu terytorialnego wykonują swoje zadania za pośrednictwem organów stanowiących i wykonawczych.

ORGANY GMINY

na podst. art. 11a ust.1
ustawy z 8 marca 1990 r.
o samorządzie gminnym
(t.j.: Dz.U. z 2016 r., poz. 446 z późn. zm.)

→ RADA GMINY

→ WÓJT (BURMISTRZ, PREZYDENT MIASTA)

ORGANY POWIATU

na podst. art. 8 ust. 2
ustawy z 5 czerwca 1998 r.
o samorządzie powiatowym
(t.j.:Dz.U. z 2016 r., poz. 814 z późn. zm.)

→ RADA POWIATU

→ ZARZĄD POWIATU

ORGANY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA

na podst. art. 15
ustawy z 5 czerwca 1998 r.
o samorządzie województwa
(t.j.: Dz.U. z 2016 r., poz. 486)

→ SEJMIK WOJEWÓDZTWA

→ ZARZĄD WOJEWÓDZTWA

ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym

Art. 40.

1. **Na podstawie upoważnień ustawowych gminie przysługuje prawo stanowienia aktów prawa miejscowego obowiązujących na obszarze gminy.**
2. **Na podstawie niniejszej ustawy organy gminy mogą wydawać akty prawa miejscowego w zakresie:**
 - 1) wewnętrznego ustroju gminy oraz jednostek pomocniczych;
 - 2) organizacji urzędów i instytucji gminnych;
 - 3) zasad zarządu mieniem gminy;
 - 4) zasad i trybu korzystania z gminnych obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej.
3. **W zakresie nieuregulowanym w odrębnych ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących rada gminy może wydawać przepisy porządkowe, jeżeli jest to niezbędne dla ochrony życia lub zdrowia obywateli oraz dla zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego.**
4. **Przepisy porządkowe, o których mowa w ust. 3, mogą przewidywać za ich naruszenie karę grzywny wymierzaną w trybie i na zasadach określonych w prawie o wykroczeniach.**

Art. 41.

1. Akty prawa miejscowego ustanawia **rada gminy w formie uchwały.**
2. **W przypadku niecierpiącym zwłoki przepisy porządkowe może wydać wójt, w formie zarządzenia.**
3. **Zarządzenie, o którym mowa w ust. 2, podlega zatwierdzeniu na najbliższej sesji rady gminy.** Traci ono moc w razie odmowy zatwierdzenia bądź nieprzedstawienia do zatwierdzenia na najbliższej sesji rady.
4. **W razie nieprzedstawienia do zatwierdzenia lub odmowy zatwierdzenia zarządzenia rada gminy określa termin utraty jego mocy obowiązującej.**
5. **Wójt przesyła przepisy porządkowe do wiadomości wójtom sąsiednich gmin i staroście powiatu, w którym leży gmina, następnego dnia po ich ustanowieniu.**

ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym

Art. 40.

1. **Na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawach rada powiatu stanowi akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze powiatu.**
2. Akty prawa miejscowego stanowią w szczególności w sprawach:
 - 1) wymagających uregulowania w statucie;
 - 2) porządkowych, o których mowa w art. 41;
 - 3) szczególnego trybu zarządzania mieniem powiatu;
 - 4) zasad i trybu korzystania z powiatowych obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej.

Art. 41.

1. **W zakresie nieuregulowanym w odrębnych ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, rada powiatu może wydawać powiatowe przepisy porządkowe, jeżeli jest to niezbędne do ochrony życia, zdrowia lub mienia obywateli, ochrony środowiska naturalnego albo do zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego, o ile przyczyny te występują na obszarze więcej niż jednej gminy.**
2. **Powiatowe przepisy porządkowe, o których mowa w ust. 1, mogą przewidywać za ich naruszenie kary grzywny wymierzone w trybie i na zasadach określonych w prawie o wykroczeniach.**

Art. 42.

1. Akty prawa miejscowego powiatu stanowi **rada powiatu w formie uchwały**, jeżeli ustawa upoważniająca do wydania aktu nie stanowi inaczej.
2. **Powiatowe przepisy porządkowe, o których mowa w art. 41, w przypadkach niecierpiących zwłoki, może wydać zarząd.**
3. **Powiatowe przepisy porządkowe, o których mowa w ust. 2, podlegają zatwierdzeniu na najbliższej sesji rady powiatu.** Tracą one moc w razie nieprzedłożenia ich do zatwierdzenia lub odmowy zatwierdzenia. Termin utraty mocy obowiązującej określa rada powiatu.
4. **Starosta przesyła przepisy porządkowe do wiadomości organom wykonawczym gmin położonych na obszarze powiatu i starostom sąsiednich powiatów następnego dnia po ich ustanowieniu.**

ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa

Art. 89 ust. 1-3

1. Na podstawie tej ustawy oraz na podstawie upoważnień udzielonych w innych ustawach i w ich granicach sejmik województwa stanowi akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze województwa lub jego części.

2. Przewodniczący sejmiku województwa podpisuje akty prawa miejscowego, przyjęte przez sejmik województwa, niezwłocznie po ich uchwaleniu i kieruje je do publikacji w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

3. Publikacji w wojewódzkim dzienniku urzędowym podlega także uchwała budżetu województwa oraz sprawozdanie z wykonania budżetu województwa.

ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie

Art. 59.

(t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 525)

1. Na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawach wojewoda oraz organy niezespólonej administracji rządowej stanowią akty prawa miejscowego obowiązujące w województwie lub jego części.

2. Organy niezespólonej administracji rządowej działające w województwie są obowiązane do uzgadniania z wojewodą projektów aktów prawa miejscowego stanowionych przez te organy na podstawie odrębnych przepisów.

art.60 →

ROZPORZĄDZENIA PORZĄDKOWE WOJEWODY

art.56 →

ORGANY NIEZESPOLONEJ ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ

P R A W O M I Ę D Z Y N A R O D O W E

Art. 9 Konstytucji RP

Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego.

→ wyrok TK z 11 maja 2005 r.,
sygn. akt K 18/04

ART. 89 – 91 KONSTYTUCJI RP

umowa międzynarodowa → oznacza porozumienie między Rzeczpospolitą Polską a innym podmiotem lub podmiotami prawa międzynarodowego, regulowane przez prawo międzynarodowe, niezależnie od tego, czy jest ujęte w jednym dokumencie czy w większej liczbie dokumentów, bez względu na jego nazwę oraz bez względu na to, czy jest zawierane w imieniu państwa, rządu czy ministra kierującego działem administracji rządowej właściwego do spraw, których dotyczy umowa międzynarodowa (art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych; Dz.U. z 2000 r., Nr 39 poz. 443 z późn. zm.)

U M O W Y M I Ę D Z Y N A R O D O W E

źródło powszechnie
obowiązującego prawa
(art. 87 ust. 1 Konstytucji RP)

RATYFIKOWANE

NIERATYFIKOWANE

art. 89 ust.1
art.90 ust. 2
art. 90 ust. 3
Konstytucji RP

art.91ust2!

art.89ust. 2
Konstytucji RP

Prezydent RP → ratyfikuje i wypowiada umowy międzynarodowe, o czym zawiadamia Sejm i Senat (art. 133 ust. 1 pkt 1 Konstytucji RP)
zob. także: art. 146 ust. 4 pkt 10 Konstytucji RP

P R A W O U N I J N E

PIERWOTNE

UMOWY MIĘDZYNARODOWE TWORZĄCE UNIE
EUROPEJSKĄ WRAZ Z ANEKSAMI, TRAKTATY
NOWELIZUJĄCE; TRAKTATY AKCESYJNE; TRAKTATY Z
PAŃSTWAMI, KTÓRE NIENALEŻĄ DO UNII EUROPEJSKIEJ

WTÓRNE

ROZPORZĄDZENIA;
DYREKTYWY; DECYZJE

Art. 91 Konstytucji RP

1. Ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi **część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy.**
2. **Umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową.**
3. **Jeżeli wynika to z ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską umowy konstytuującej organizację międzynarodową, prawo przez nią stanowiące jest stosowane bezpośrednio, mając pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawami**

!wyrok TK z 11 maja 2005 r., sygn. akt K 18/04!

Art. 88 Konstytucji RP

1. **Warunkiem wejścia w życie** ustaw, rozporządzeń oraz aktów prawa miejscowego **jest ich ogłoszenie**.
2. **Zasady i tryb ogłaszania aktów normatywnych określa ustawa.**
3. **Umowy międzynarodowe ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie są ogłaszane w trybie wymaganym dla ustaw. Zasady ogłaszania innych umów międzynarodowych określa ustawa.**

zob. np. wyrok TK z 20 grudnia
1999 r., sygn. akt K 4/99

ustawa z 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych
i niektórych innych aktów prawnych (t.j.: Dz.U. z 2016 r., poz. 296)

Art. 4 ust. 1 ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych

1. **Akty normatywne, zawierające przepisy powszechnie obowiązujące, ogłaszane w dziennikach urzędowych wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia ich ogłoszenia, chyba że dany akt normatywny określi termin dłuższy.**

DZIENNIKI URZĘDOWE

(na podst. art. 8 ustawy o ogłaszaniu aktów
normatywnych i niektórych innych aktów
prawnych)

Dziennik Ustaw

Monitor Polski

dzienniki urzędowe ministrów kierujących działami administracji rządowej

dzienniki urzędowe urzędów centralnych

wojewódzkie dzienniki urzędowe

→ art. 9

→ art. 10

→ art. 12

→ art. 13

ustawy o ogłaszaniu aktów
normatywnych i niektórych
innych aktów prawnych

ŹRÓDŁA PRAWA WEWNĘTRZNIE OBOWIĄZUJĄCEGO

Art. 93 Konstytucji RP

- 1. Uchwały Rady Ministrów oraz zarządzenia Prezesa Rady Ministrów i ministrów mają charakter wewnętrzny i obowiązują tylko jednostki organizacyjnie podległe organowi wydającemu te akty.*
- 2. Zarządzenia są wydawane tylko na podstawie ustawy. Nie mogą one stanowić podstawy decyzji wobec obywateli, osób prawnych oraz innych podmiotów.*
- 3. Uchwały i zarządzenia podlegają kontroli co do ich zgodności z powszechnie obowiązującym prawem.*

otwarty system źródeł prawa wewnętrznie obowiązującego

„(...)art. 93 nie dokonał wyczerpującego wyliczenia wszystkich aktów wewnętrznych, jakie mogą być wydawane pod rządami Konstytucji z 1997 r. a więc, że co do formy i uprawnionych podmiotów nie zamknął katalogu aktów prawa wewnętrznego. (...)Uzupełnianie katalogu aktów wewnętrznych może natomiast następować zarówno z mocy wyraźnych postanowień konstytucyjnych, jak i z mocy postanowień ustawowych, które do wydawania takich aktów mogą upoważniać, gdy respektują one ogólną zasadę podległości organizacyjnej adresata aktu w systemie organów państwowych. Tylko taka wykładnia odpowiada, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, istocie aktów prawa wewnętrznego i potrzebom funkcjonowania aparatu państwowego.” - fragm. wyroku TK z 1 grudnia 1998 r., K 21/98.

Opracowano na podstawie:

- Banaszak B., „Prawo konstytucyjne”, Warszawa 2015 r.;
- Banaszak B., „Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej: komentarz”, Warszawa 2012 r.;
- Garlicki L., „Polskie prawo konstytucyjne: zarys wykładu”, Warszawa 2016 r.

Na następne zajęcia (nr 4) należy zapoznać się z rozdziałem I Konstytucji RP (+ akty prawne z poprzednich zajęć, nr 3).

Proszę również przygotować się do wypowiedzi na temat zasady odpowiedniej *vacatio legis* (oraz dopuszczalnych wyjątków).

